

66.

Máthé János naplója

Magyarhermány, 1957. március 19.

Az újesztendőbe lépés nagy eseménye a gabonakvóta megszüntetése. A feszült nemzetközi helyzet, de főképp a magyarországi felkelés terjedésétől való rettegés rákényszerítette az emberhússal élő világmegváltókat, hogy feladják a földműves nép vérét kiszívó, számukra munka nélkül ingyen folyó eldorádó csatorna egy részét. Sajnos – az egyik súlyos tételt, a gazdaságnomorító húsbeszolgáltatást változatlanul hagyták. Chivu Stoica miniszterelnök a bukaresti parlamentben Románia külpolitikájáról, közte Erdélyről beszélt:

„Nem véletlen – mondotta – hogy a revizionizmus szószólói helyesnek tartották, hogy Erdéllyel kapcsolatos gyalázatos terveiket összekapcsolják az imperialista körök terjesztette „föderalizálási” formulákkal. De a revizionista agitáció, a sovinizta reakciónak a mérgezett fegyvere, végképp kudarcra van ítélve. A fasiszta diktatúra megdöntése és Románia felszabadítása után, tíz- meg tízezer román katona ontotta vérét Erdély felszabadításáért a Horthysta iga alól, a hazának határait megcsorbító hitlerista bécsi diktátum megsemmisítéséért. Erdély kérdése igazságosan és végérvényesen megoldódott”²⁰.

Máthé János: Magyarhermány kronológiája 1944-1965. Budapest, Teleki László Alapítvány Könyvtára, K-3087/2005, 65. f.

67.

Ügynöki jelentés a kolozsvári letartóztatások visszhangjáról

Kolozsvár, 1957. március 20.

Forrás: „Gyurka”

A találkozón részt vett Páll Ferenc főhadnagy

1957. március. 20. 7 órakor

Március 19-én délután Varró Katalin azt mondta a forrásnak, hogy aznap reggel letartóztatták Páskándi Gézát, a Bolyai Egyetem hallgatóját.²¹ A forrás megkérdezte, hogy arról a költőről van-e szó, aki az *Utunk*-ban szokott közölni. Varró igennel válaszolt. Épp ma vett fel valami tiszteletdíjat az egyik írásáért, és

²⁰ Chivu Stoica beszédéről lásd a bevezető tanulmányt.

²¹ Páskándi Géza (1933–1995), költő, író. Letartóztatásakor a Bolyai Tudományegyetem harmadéves magyar szakos hallgatója. A korábban elítélt Várhegyi Istvánék által szerkesztett diákszövetségi program támogatásának vádjával, a kolozsvári Securitatén folyt kihallgatása után, 1957. június 12-én a kolozsvári Katonai Törvényszék 6 év börtönre ítélte. 1963-ban szabadult és eleinte kényszerlakhelyén, Bukarestben kapott könyvtárosi aztán bibliográfusi állást. 1965-től szellemi szabadfoglalkozásúként írásából élt. 1968-ban Kolozsvárra költözött, itt 1971–1974 között a Kriterion Könyvkiadónál szerkesztőként dolgozott. A folyamatos hatósági zaklatások miatt 1974 februárjában áttelepült Magyarországra. A Páskándit is érintő eljárást feldolgozta Páskándi Sebők Anna: *Kolozsvári perek 1956*. Budapest, Hamvas Béla Intézet 2001. Páskándi állambiztonsági megfigyelését 1963–1965 között egy háromkötetes személyes dosszié tartalmazza (ACNSAS, fond Informativ, dosar 2534).